

Stanovisko Evropského výboru regionů ke zprávě Komise o provádění sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejbližšími regiony Evropské unie

(2021/C 37/10)

Zpravodaj:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES/SES), předseda vlády autonomní oblasti Kanárské ostrovy
Odkaz:	zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance o provádění sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejbližšími regiony Evropské unie COM(2020) 104 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. připomíná, že nejbližší regiony, tvořené osmi ostrovy a souostrovími nacházejícími se v Karibiku, Indickém oceánu a Atlantském oceánu a jedním izolovaným územím v Amazonii, zahrnují šest francouzských zámořských území (Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik, Mayotte, Réunion a Svatý Martin), dvě portugalské autonomní oblasti (Azory a Madeira) a jednu španělskou autonomní oblast (Kanárské ostrovy), kterým je společná řada trvalých omezení v důsledku jejich odlehlosti, izolace a malé rozlohy, jež brzdí jejich rozvoj;
2. vítá závazek, který přijala Evropská unie (EU) vůči nejbližším regionům, jenž se odráží ve sdělení Komise Silnější a obnovené strategické partnerství s nejbližšími regiony Evropské unie ze dne 24. října 2017 (dále jen „sdělení“) a který je ratifikován v závěrech Rady pro obecné záležitosti z dubna 2018, jež Komisi vybízejí, aby nadále usilovala o přijetí konkrétních opatření pro nejbližší regiony v souladu s článkem 349 SFEU;
3. vítá průběžnou zprávu (dále jen „zpráva“) zveřejněnou v březnu 2020, která zkoumá pokrok dosažený při provádění sdělení;
4. vyjadřuje nicméně politování nad tím, že zpráva neobsahuje důkladné hodnocení strategie pro tyto regiony a nebyla využita jako příležitost napravit zanedbání některých opatření v politikách, jež jsou nezbytné pro jejich rozvoj, jako je politika soudržnosti a zejména sociální pilíř EU;
5. uznává, že je nezbytné tuto strategii upravit s ohledem na závažné důsledky pandemie COVID-19, která měla na tato území, jež jsou silně závislá na cestovním ruchu a na spojení s vnějším světem, zvýšený dopad, přičemž se očekává, že jejich hospodářské oživení bude trvat delší dobu;
6. zdůrazňuje, že za současných okolností je nezbytné podpořit průmysl nejbližších regionů, a poukazuje na zásadní úlohu vhodného evropského rámce státní podpory a daňových nástrojů pro oživení konkurenceschopnosti podniků a podporu tvorby pracovních míst v těchto regionech;
7. připomíná, že sociální otázky patřily vždy k největším problémům, kterým nejbližší regiony čelí, přičemž je vyhroutil ničivé dopady současné krize na jejich trhy práce. Proto je tím nezbytnější, aby se veškeré strategie zaměřené na tyto regiony soustředily na růst a zaměstnanost. Nejbližší regiony potřebují nový přístup, jehož součástí bude posílený sociální rozměr a určení konkrétních opatření, která umožní čelit současné situaci;
8. hodnotí kladně závazek Evropské komise spolupracovat v partnerství s nejbližšími regiony a zdůrazňuje, že tato spolupráce je důležitá s ohledem na obtíže, jimž tyto regiony čelí při překonávání důsledků pandemie COVID-19;

9. připomíná jejich zranitelnost, kterou pandemie ještě výrazně zhoršila, a zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit náležitě zacházení s nejvzdálenějšími regiony v rámci plánu na podporu oživení Evropy, a to v souladu se skutečnou situací a potřebami těchto regionů;
10. zdůrazňuje, že je nezbytné chránit zájmy nejvzdálenějších regionů při tvorbě zahraniční politiky EU, a žádá, aby se v budoucí dohodě EU se Spojeným královstvím zohlednil negativní dopad brexitu na tyto regiony, neboť jde o regiony obzvláště zranitelné;
11. zdůrazňuje, že projekty financované v nejvzdálenějších regionech v rámci iniciativy REACT-EU by měly řešit problémy odvětví, která krize COVID-19 zasáhla nejvíce, jako je například odvětví cestovního ruchu, a posílit investice do odvětví souvisejících s konektivitou, včetně digitální konektivity, a se zelenou a modrou ekonomikou, jakož i investice do kompetencí a dovedností, které umožní tvorbu pracovních míst a přizpůsobení se změnám způsobeným pandemií COVID-19;
12. vítá jasný závazek Komise věnovat nejvzdálenějším regionům zvláštní pozornost v rámci Zelené dohody pro Evropu a zohlednit při tom jejich zranitelnost vůči změně klimatu a přírodním katastrofám a jejich jedinečné přednosti, jako je biologická rozmanitost a obnovitelné zdroje energie. Doufá, že budou za tímto účelem přijata specifická opatření;
13. doporučuje zachovat rovnováhu, která musí existovat mezi environmentálními cíli a vysokými sociálními náklady, jež mohou v nejvzdálenějších regionech vzniknout. Dále doporučuje, aby Evropská komise v rámci mezinárodních jednání uznala specifickou nejvzdálenějších regionů a vyloučila lety mezi těmito regiony a jinými členskými státy EU ze systému obchodování s emisemi. Skutečnost, že pro tyto regiony neexistuje výjimka v plánech, které zahrnují námořní i leteckou dopravu do systému obchodování s emisemi, by měla výrazný negativní dopad na jejich hospodářskou a sociální situaci;
14. vítá posílené partnerství mezi Komisí, členskými státy a Konferencí předsedů nejvzdálenějších regionů, které přineslo užitečný a trvalý dialog prostřednictvím zvláštních platforem a pracovních skupin, jež umožňují identifikovat problémy, přinášet řešení a plánovat strategie přizpůsobování evropských politik nejvzdálenějším regionům;
15. vítá skutečnost, že víceúrovňová správa umožnila, aby velká část návrhů Komise na období 2021–2027 zahrnovala specifika pro nejvzdálenější regiony;
16. s ohledem na příznivé výsledky, jichž bylo dosaženo, konstatuje, že je nezbytné, aby posílený a trvalý dialog mezi Evropskou komisí a nejvzdálenějšími regiony pokračoval v rámci budoucí činnosti týkající se návrhu vhodných politik, které zohlední skutečnou situaci nejvzdálenějších regionů;
17. připomíná, že vzhledem k zranitelnosti těchto území v různých odvětvích je důležité uplatňovat individuálně uzpůsobený přístup, jak navrhla Evropská komise ve svém sdělení z roku 2017;
18. připomíná, že je nezbytné zachovat odlišné právní postavení nejvzdálenějších regionů na konferenci o budoucnosti Evropy, aby se nejvzdálenější regiony nadále mohly spravedlivým a vyváženým způsobem začleňovat do vývoje EU;

Stavět na přednostech nejvzdálenějších regionů

Modrá ekonomika

19. připomíná, že námořní prostory nejvzdálenějších regionů představují značnou výhodu pro zaměstnanost, hospodářskou činnost a rozvoj, kterou je třeba chránit a využít;
20. vítá studii Evropské komise *Realising the potential of the Outermost Regions for sustainable blue growth* (Průzkum potenciálu nejvzdálenějších regionů pro udržitelný modrý růst) a začlenění jejích závěrů do sdělení;
21. připomíná své stanovisko přijaté v únoru 2018, ve kterém zdůraznil, že je nezbytné, aby EU poskytovala nejvzdálenějším regionům větší finanční podporu na opatření určená na rozvoj jejich mořských a námořních zdrojů a na uskutečnění ambiciózních investic, přičemž by měla zohlednit potenciál v oblasti tvorby pracovních míst a ochrany ekosystémů;
22. domnívá se, že obměna rybářského loďstva nejvzdálenějších regionů je nadále omezena uplatňováním evropských právních předpisů, a má za to, že je nezbytné dodatečné úsilí, aby se zaručila větší soudržnost mezi revidovanými pokyny pro státní podporu určenou rybolovu a Evropským námořním a rybářským fondem (ENRF), tak aby obnova rybářského loďstva nejvzdálenějších regionů mohla být způsobilá v rámci tohoto fondu;

23. připomíná, že závěry Rady ze dne 19. listopadu 2019 o oceánech a mořích vyzývají k ochraně nejvzdálenějších regionů vzhledem k jejich zranitelnosti vůči změně klimatu, přičemž zdůrazňují význam námořní politiky a politiky rybolovu pro rozvoj udržitelných hospodářských činností;

24. vyjadřuje politování nad tím, že nebyly zohledněny žádosti nejvzdálenějších regionů týkající se plánů kompenzace dodatečných nákladů, a podporuje jejich žádost o přizpůsobené a flexibilní uplatňování částek a příslušných prováděcích předpisů;

Zemědělství a rozvoj venkova

25. připomíná, že životně důležitým sektorem pro hospodářství a zaměstnanost nejvzdálenějších regionů je zemědělství, jak uznává EU tím, že stanoví zvláštní zacházení prostřednictvím programu POSEI, a zdůrazňuje přínos a přidanou hodnotu tohoto odvětví během krize COVID-19, kdy přispívalo k zajištění potravinové soběstačnosti, podporovalo krátké dodavatelské řetězce a reagovalo na vysokou poptávku obyvatelstva;

26. vyzývá k zachování zvláštních výjimek pro nejvzdálenější regiony v prvním pilíři SZP, konkrétně pokud jde o oddělení podpor a systém snížení podpor;

27. vyjadřuje nicméně politování nad tím, že v oblasti EZFRV návrh víceletého finančního rámce snížil spolufinancování pro nejvzdálenější regiony;

28. konstatuje, že krize spojená s onemocněním COVID-19 znamenala vážný problém pro distribuci potravin v nejvzdálenějších regionech. Odmítá, aby se v budoucím finančním období snížil rozpočtový příděl SZP určený těmto regionům, a požaduje obnovení současných přidělů programu POSEI;

29. připomíná Evropské komisi, že obchodní dohody, které vyjedná se třetími zeměmi, by měly obsahovat samostatnou kapitolu týkající se veškerých otázek se zvláštním významem pro nejvzdálenější regiony;

30. podporuje žádost nejvzdálenějších regionů rozšířit na období po roce 2020 mechanismus stabilizace pro dvoustranné dohody o dovozu banánů uzavřené s andskými a středoamerickými zeměmi a zajistit jeho automatické uplatňování v případě, že některá z těchto zemí překročí prahovou hodnotu, která jí byla přidělena;

Biologická rozmanitost

31. vítá skutečnost, že Zelená dohoda Komise uznává vysokou hodnotu biologické rozmanitosti nejvzdálenějších regionů a hrozbu změny klimatu jako jeden z hlavních faktorů ztráty biologické rozmanitosti;

32. hodnotí kladně, že do programu LIFE na období 2014–2020 byly začleněny konkrétní výzvy k ochraně, zachování a posílení biologické rozmanitosti a přizpůsobení se změně klimatu v nejvzdálenějších regionech;

Oběhové hospodářství

33. žádá Evropskou komisi, aby ve svých opatřeních ohledně oběhového hospodářství zohlednila specifickou povahu nejvzdálenějších regionů, pro které je typická izolace, odlehlost a snášení velkého tlaku v důsledku jejich hospodářských modelů založených především na cestovním ruchu;

34. očekává, že platforma ad hoc umožní vytvořit opatření přizpůsobená kontrole vstupu a výstupu odpadů do a z nejvzdálenějších regionů, přičemž přispěje k náležitému nakládání s odpady a podpoří cíl těchto regionů stát se regiony s nulovým odpadem;

35. uznává složitost a vysoké náklady nakládání s odpady v nejvzdálenějších regionech a nutnost podpory investic do infrastruktury, mimo jiné prostřednictvím fondu EFRR, která usnadní přechod na oběhové hospodářství;

Změna klimatu

36. podporuje závazek nejvzdálenějších regionů ohledně cílů EU týkajících se dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a připomíná zranitelnost těchto regionů vůči změně klimatu;

37. domnívá se, že ambice Zelené dohody pro Evropu jsou v souladu s ustanoveními sdělení, vítá zvláštní zmínku o nich a doufá, že tento odkaz bude představovat impuls ve prospěch spravedlivého přechodu nejvzdálenějších regionů na neutrální ekonomiku;

38. požaduje, aby veškerá opatření v oblasti snížení emisí uhlíku byla posuzována a řešena globálně, přičemž je třeba usilovat o spravedlivou rovnováhu mezi tím, co je nezbytné z hlediska životního prostředí, a tím, co je nezbytné pro občany z hlediska dostupnosti a zachování hospodářství;

39. upozorňuje, že je nutné lépe přizpůsobit kritéria způsobilosti Fondu pro spravedlivou transformaci a začlenit skutečnou situaci nejvzdálenějších regionů do dlouhodobé strategické vize EU ohledně přizpůsobení se změně klimatu;

Transformace energetiky

40. vítá opatření ve prospěch nejvzdálenějších regionů uvedená ve směrnici o obnovitelných zdrojích energie a iniciativu pro čistou energii pro evropské ostrovy a vybízí Komisi, aby pokračovala v činnosti v tomto směru;

41. připomíná, že nejvzdálenější regiony jsou jedinými regiony závislými na fosilních palivech a mají izolované energetické systémy, které nelze propojit s evropskými sítěmi, a vyjadřuje politování nad tím, že Nástroj pro propojení Evropy není přizpůsoben jejich zvláštní situaci. Domnívá se, že by nejvzdálenější regiony měly být součástí mechanismu pro spravedlivou transformaci a využívat opatření na podporu transformace své energetiky směrem k čistým palivům;

Výzkum a inovace

42. oceňuje závazek Komise vůči nejvzdálenějším regionům v oblasti inovací za účelem zdůraznění jejich potenciálu coby laboratoří, které umožňují zkoušet inovativní řešení a tím dosáhnout excelence a posílit hodnotové řetězce;

43. vítá zahájení specifické akce určené pro nejvzdálenější regiony za účelem koordinace a podpory v současném programu Horizont 2020 a upozorňuje, že při vypracovávání budoucích rámcových programů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací je nezbytné vzít v úvahu závěry přípravné akce FORWARD, jak uvádí sdělení;

Sociální otázky, zaměstnanost, vzdělávání a odborná příprava

44. domnívá se, že Komise by měla nejvzdálenější regiony zohlednit v iniciativách, které předloží v rámci akčního plánu pro provedení evropského pilíře sociálních práv, přičemž by měla podpořit rovnost příležitostí, přístup na trh práce, spravedlivé pracovní podmínky a sociální ochranu a začlenění;

45. poukazuje na obrovský dopad, který má krize způsobená pandemií COVID-19 na zaměstnanost v nejvzdálenějších regionech a na výrazné zvýšení míry chudoby kvůli poklesu hospodářské aktivity a snížení obratu v klíčových odvětvích, a na nezbytnost nadále posilovat zvláštní nástroje na podporu vytváření nových oblastí činnosti a zachování zaměstnanosti v tradičních odvětvích;

46. požaduje, aby byla přijata opatření ke zvýšení účasti nejvzdálenějších regionů na všech akcích programu Erasmus+ a aby byla podpořena mobilita a spolupráce mezi lidmi a organizacemi z těchto regionů a ze třetích zemí, zejména jejich sousedů;

47. očekává, že Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci poskytne flexibilitu nezbytnou pro zahájení pomoci, pokud bude mít významná restrukturalizace podstatný dopad na hospodářství těchto regionů;

Dostupnost pro zajištění konkurenceschopnosti, podnikání a začlenění se na jednotném trhu

48. upozorňuje na obrovský dopad současné krize na leteckou dostupnost těchto vzdálených území a na nezbytnost zachovat konektivitu na úrovních před krizí, neboť jsou zcela závislá na námořní a letecké dopravě;

49. naléhavě žádá, aby se odlehlost, zeměpisná izolace a územní rozptýlenost nejuvzdálenějších regionů zohlednily při tvorbě, přijímání a provádění politik, které mají snížit nedostatečnou fyzickou a digitální dostupnost ve vztahu k trhu EU a rovněž v rámci jednotlivých regionů a mezi nimi;

50. připomíná, že letecká dostupnost je kromě toho zásadním prvkem konkurenceschopnosti odvětví cestovního ruchu, přičemž jde o hlavní hybnou sílu hospodářství mnohých z těchto regionů, a že je obzvláště zasažena v důsledku pandemie COVID-19. Naléhavě proto žádá Komisi, aby tento aspekt zohlednila při definici politik, které mají zlepšit fyzickou dostupnost nejuvzdálenějších regionů;

51. hodnotí kladně provedení studie o nutnosti konektivity nejuvzdálenějších regionů a skutečnost, že Komise zohlednila její nedostatek a její závislost na přístavech a letištích, přičemž navrhla opatření v rámci fondu EFRR a Nástroje pro propojení Evropy. Domnívá se však, že uvedená opatření nejsou dostatečná a že je nutné přizpůsobit dopravní politiku skutečné situaci nejuvzdálenějších regionů;

52. poukazuje na význam investic za účelem omezení kongesce městských uzlů a usnadnění udržitelných způsobů pozemní dopravy;

53. domnívá se, že by bylo užitečné zvážit poskytování podpory v rámci Nástroje pro propojení Evropy za účelem rozvoje páteřních sítí, mimo jiné za pomoci podmořských kabelů, aby se zajistilo spojení nejuvzdálenějších regionů v rámci jejich členských států, mezi nimi navzájem i mezi Unií a třetími zeměmi;

Regionální začlenění do zeměpisných prostor

54. připomíná Komisi, že regionální začlenění nejuvzdálenějších regionů do příslušných zeměpisných prostor je nadále prioritním cílem a že programy Evropské územní spolupráce jsou hlavním nástrojem pro jeho dosažení. Proto považuje za nezbytné zachovat finanční prostředky určené na tyto programy a provozní rozvoj nové složky týkající se nejuvzdálenějších regionů, aniž by se však omezil přístup těchto regionů k ostatním složkám a jejich finančnímu krytí;

55. vyjadřuje politování nad snížením míry spolufinancování v Evropě pro nejuvzdálenější regiony v rámci nařízení o cíli Evropská územní spolupráce (Interreg) na období 2021–2027. Je to v rozporu se strategickým významem, který Evropská komise od roku 2004 připisuje posílení regionálního začlenění nejuvzdálenějších regionů do jejich zeměpisných oblastí;

56. naléhavě žádá Komisi, aby v rámci programu Interreg podporovala společné projekty strategické spolupráce mezi všemi nejuvzdálenějšími regiony;

57. připomíná Komisi její závazek uplatnit specifické, jednoduché a jasné řešení, které umožní společné programování fondu EFRR a finančních nástrojů sousedních třetích zemí; vyjadřuje politování nad tím, že toto specifické řešení stále nebylo definováno, a naléhavě žádá Komisi, aby tuto otázku v programovém období 2021–2027 definitivně vyřešila;

Migrace

58. zdůrazňuje, že nejuvzdálenější regiony se mimo jiné nacházejí v první linii, co se týče vstupu nelegálních přistěhovalců pocházejících z nejbližšího sousedství, a upozorňuje na velký dopad, který má řízení migračních toků na všechny jejich veřejné politiky, zejména pokud jde o uplatňování opatření v oblasti přijetí nezletilých osob bez doprovodu a poskytnutí jim pomoci;

59. připomíná závazek Komise poskytovat nejuvzdálenějším regionům podporu ohledně udržitelného řízení problematiky migrace a naléhavě žádá, aby byla naplánována konkrétní opatření prostřednictvím Azylového a migračního fondu na finanční období 2021–2027;

Závěr

60. upozorňuje Evropskou komisi, Evropský parlament a Radu, že by měly zohledňovat nejvzdálenější regiony v debatách o budoucnosti Evropy a při tvorbě budoucích evropských politik, přičemž by měly zajistit plné a účinné uplatňování článku 349 SFEU.

V Bruselu dne 10. prosince 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS
